

Bitcoin automata működtetésének, üzemeltetésének jogi megítélése

A Kérelmező a Magyar Nemzeti Bankhoz (**MNB**) benyújtott beadványában állásfoglalás iránti kérelmet (**Kérelem**) terjesztett elő Bitcoin automata működtetésével kapcsolatos egyes kérdések vonatkozásában.

I. A TÉNYÁLLÁS

A Kérelmező az állásfoglalás kérésében előadta, hogy a közeljövőben Bitcoin automata üzembe helyezését tervezi. A készülék egyirányú váltásra alkalmas, kizárólag készpénzért vásárolható rajta Bitcoin, azonban Bitcoin eladása, készpénzre váltása a géppel nem lehetséges.

II. A JOGKÉRDÉS

Kérdése arra irányult, hogy a tényállásban leírt tevékenységet milyen engedélyek birtokában teheti meg, azokat mely szervektől szerezheti be illetve, hogy mindez milyen vállalkozási formában működhet. Érdeklődött továbbá, hogy milyen adó és egyéb járulék-fizetési kötelezettsége keletkezik az így elért bevételhez kapcsolódóan.

III. A KÉRELMEZŐ ÁLLÁSPONTJA

Álláspontját a kérdésben nem fejtette ki.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az állásfoglalás kérésében megadott szűk körű információra tekintettel az MNB választ az MNB által a Bitcoin, valamint egyéb fizetésre használható virtuális fizetési eszközök (**Fizetésre Használható Virtuális Eszközök**) kapcsán már kialakított álláspontra alapozta.

Előjáróban felhívjuk a figyelmet az MNB honlapján található, az MNB-hez érkező állásfoglalás-kérések kezeléséről és a jogi állásfoglalások kiadása során alkalmazott elvekről és eljárásokról szóló tájékoztatóban¹ foglaltakra, miszerint „az MNB állásfoglalása pusztán orientáló jellegű iránymutatás, mely egy esetleges jogvita esetén a bíróságot semmilyen formában nem köti. Éppen ezért, az állásfoglalás kiadása nem mentesíti az adott állásfoglalást kérő személyt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége és az ezért fennálló felelősség alól. Az állásfoglalás kiadás nem hatósági ügy. Bármely tevékenység, üzleti döntés, jogügylet, üzleti modell stb. megkezdésének, elhatározásának, végrehajtásának az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége”.

4.1. A Bitcoinnal kapcsolatban nyújtott tevékenység vizsgálatának jogszabályi alapjai

A leírás alapján az MNB azt vizsgálta, hogy a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (**MNB tv.**) által hatáskörébe rendelt jogszabályok közül a Kérelmező által leírt tevékenység mely törvény hatálya alá sorolható.

Az MNB jogállását, elsődleges célját, feladatait az MNB tv. határozza meg. Az MNB tv. 4. § (9) bekezdése szerint az MNB ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét. Az MNB tv. 39. § (1) bekezdése az MNB felügyeleti feladatai közt rögzíti, hogy az MNB az MNB tv. 4. § (9) bekezdésben meghatározott feladatkörében ellátja a 39. § (1) bekezdésének egyes alpontjaiban meghatározott jogszabályok hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletét.

Előjáróban azonban szükséges áttekinteni, hogy a jelenleg hatályos jogszabályok szerint mely jogszabályi kategóriába sorolható a Bitcoin, mint Fizetésre Használható Virtuális Eszköz.

4.1.1. A Bitcoin besorolása a hatályos jogszabályi kategóriákba

¹ <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

A devizakorlátozások megszüntetéséről, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2001. évi XCIII. törvény (**Deviza tv.**) 2. § 3. pontja szerint a deviza külföldi pénznemre szóló követelés (pénzhelyettesítő eszköz, fizetési számla- és egyéb pénzkövetelés). A Deviza tv. 2. § 4. pontja szerint a valuta külföldi pénz. Tekintettel arra, hogy a Bitcoinok kibocsátásának helye nem egy adott országhoz kötött, így a külföldi jellege nem állapítható meg.

A Deviza tv. 2. § 6. pontja szerint fizetőeszköz a pénz, továbbá - ellenkező rendelkezés hiányában - a forintra vagy külföldi pénznemre kiállított pénzhelyettesítő eszköz. A Deviza tv. 2. § 7. pontja határozza meg a pénzhelyettesítő eszköz definícióját, miszerint a csekk - ideértve a kitöltetlen csekket is -, a hitelkártya, a csekk-kártya, a bankkártya, a kereskedelmi kártya, a váltó, az utalvány, továbbá a takarékbetétkönyv vagy az ilyen betétről kiállított más okirat, és elnevezésétől függetlenül minden más, az előzőekkel azonos rendeltetésű okmány tartozik e körbe. A Bitcoin előállítása egy informatikai megoldás segítségével történik, tehát nem jelenik meg fizikai formájában, csak elektronikusan létezik. A Bitcoin így nem tekinthető a pénzhelyettesítő eszköz egy felsorolt formájának, vagy egyéb e körbe sorolható okmánynak sem.

Az MNB tv. 4. § (2) bekezdése szerint az MNB jogosult Magyarország hivatalos pénznemében bankjegy- és érmekibocsátásra. Az MNB által Magyarország hivatalos pénznemében kibocsátott bankjegy és érme - ideértve az emlékbankjegyet és emlékérmét is - (a továbbiakban együtt: bankjegy és érme) Magyarország törvényes fizetőeszköze. A Bitcoin nem egy ország központi bankja bocsátja ki, így nem tekinthető egy ország törvényes fizetőeszközének.

Ezt követően a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (**Hpt.**) alapján vizsgálta az MNB azt, hogy a Bitcoin a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz, vagy az elektronikus pénz kategóriájába sorolható-e.

A Hpt. 6. § (1) bekezdésének 16. pontja szerint az elektronikus pénz az elektronikus pénz kibocsátójával szembeni követelés által megtestesített, elektronikusan tárolt – ideértve a mágneses tárolást is – összeg, amelyet pénzeszköz átvétele ellenében bocsátanak ki a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvényben meghatározott fizetési műveletek teljesítése céljából, és amelyet az elektronikus pénz kibocsátóján kívül más természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság és egyéni vállalkozó is elfogad, ide nem értve a (4) bekezdés k) pontja szerinti eszközön tárolt vagy l) pontjában rögzített fizetési műveletre használt értéket

A Hpt. 6. § (1) bekezdésének 55. pontja határozza meg a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz egyes altípusait. E szerint a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a csekk, az elektronikus pénz, vagy a pénzforgalmi szolgáltató és az ügyfél közötti keretszerződésben meghatározott olyan személyre szabott dolog vagy eljárás, amely lehetővé teszi az ügyfél számára a fizetési megbízás megtételét.

A Bitcoin vonatkozásában a klasszikus értelemben vett pénz kibocsátásról nem beszélhetünk, mivel a Bitcoinok egy informatikai megoldás útján jönnek létre. Az elektronikus pénz, valamint a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz fogalmába így a Bitcoinokat nem lehetséges besorolni, tekintettel arra, hogy a Bitcoinokkal a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (**Pft.**) szerinti fizetési megbízás nem tehető. Az MNB hangsúlyozni kívánja továbbá, hogy a Bitcoin kibocsátója nem egy konkrét intézmény – a felhasználók közössége sem tekinthető kibocsátó intézménynek –, mely tények ugyancsak azt támasztják alá, hogy a Bitcoin és a Fizetésre Használható Virtuális Eszközök nem tartoznak az elektronikus pénz, valamint a készpénz-helyettesítő fizetési eszközök kategóriájába.

Az MNB megvizsgálta továbbá azt, hogy a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 11/2011. (IX. 6.) MNB rendelet (**Rendelet**) ügyfél által kezelt gépekre (bankjegybefizetésre alkalmas gép, bankjegy visszaforgató gép, kombinált bankjegy be- és kifizető gép, bankjegy kifizető gép) vonatkozó rendelkezései kiterjednek-e a „Bitcoin automaták” üzemeltetésére.

Az ügyfél által kezelt gépek esetében a fizetési számlát érintő tranzakciók jelentik az elhatárolási szempontot. Így a Rendelet 2. mellékletének 1.2. pontja alapján azon ügyfél által kezelt gépek tartoznak a Rendelet hatálya

alá, amelyek fizetési számlára történő bankjegy befizetést, illetve fizetési számláról történő bankjegy felvételt tesznek lehetővé.

A fenti jogszabályhelyek tartalmából következően az MNB álláspontja szerint a „Bitcoin automata” – mint Fizetésre Használható Virtuális Eszköz vételére vonatkozó műveleteket lehetővé tevő berendezés – nem tartozik a Rendelet hatálya alá, mivel a készpénz befizetése során nem történik fizetési számlát érintő tranzakció.

4.1.2. A Hpt. által meghatározott pénzügyi szolgáltatások körébe történő besorolás

A Bitcoin automaták üzemeltetésével az alábbi pénzügyi, illetve kiegészítő pénzügyi szolgáltatások hozhatók összefüggésbe az állásfoglalás-kérésben leírtak alapján.

A Hpt. 3. § (1) bekezdése d) pontja szerinti pénzforgalmi szolgáltatás nyújtása, e) pontja szerinti elektronikus pénz kibocsátása, valamint a Hpt. 3. § (2) bekezdése a) pontjában meghatározott pénzváltási tevékenység.

A Hpt. azonban úgy fogalmaz, hogy ezen tevékenységek csak forintban, devizában vagy valutában történő üzletszerű végzése minősül pénzügyi, illetve kiegészítő pénzügyi szolgáltatásnak. A jelen állásfoglalás-kérésben rendelkezésre bocsátott információk alapján, valamint arra tekintettel, hogy a Fizetésre Használható Virtuális Eszközök a 4.1.1. pontban kifejtettek szerint nem sorolhatóak a Deviza tv.-ben meghatározott valuta, valamint deviza kategóriába, a Fizetésre Használható Virtuális Eszközökkel végzett műveletek a Hpt. alapján nem minősülnek pénzügyi szolgáltatásnak.

A fentiek alapján MNB felhívja a figyelmet arra, hogy amennyiben a Kérelmező által végzett tevékenység egyes részelemei nem kizárólag a Fizetésre Használható Virtuális Eszközökhöz kapcsolódnak, hanem a Deviza tv.-ben meghatározott valutával, valamint devizával végzett műveletnek minősülnek, úgy nem zárható ki, hogy ezen kapcsolódó tevékenységek üzletszerű végzése a Hpt. szerinti pénzügyi, vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatások nyújtását valósítja meg. Valutával, valamint devizával végzett pénzügyi, vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatások pedig csak a Hpt.-ben meghatározott szabályok szerint és szervezetek által, az MNB által kiadott engedély birtokában végezhetőek.

4.2. Figyelmeztetések a Fizetésre Használható Virtuális Eszközökkel kapcsolatban

A Bitcoin, mint Fizetésre Használható Virtuális Eszköz kibocsátása ugyan nem sorolható egyértelműen a Hpt. jelenleg hatályos jogszabályi kategóriájába, ez azonban nem jelenti azt, hogy a tevékenység végzésének nincsenek olyan vonzatai, melyek egyéb jogszabályok által meghatározott követelményeknek való megfelelést vonnak maguk után.

Az MNB 2014. február 19-én publikált sajtóközleményében² figyelmeztette a fogyasztókat a Fizetésre Használható Virtuális Eszközök, többek között a Bitcoin használatából fakadó kockázatokra. Ezt az álláspontját az MNB 2014. szeptember 11-i ismételt közleményében erősítette meg.³ Ezek közül kiemelendő, hogy a virtuális eszközöknek nincs kibocsátójuk, nem tartoznak egyetlen ország hatóságának, jegybankjának felügyelete alá, nincsenek megfelelő felelősségi, garanciális, kárviselési szabályok. Az MNB közleményében foglaltak alapján az alábbi fontos információkra hívom fel a figyelmét.

A Fizetésre Használható Virtuális Eszközök, így a Bitcoin sajátossága, hogy a kibocsátója nem egy intézmény, amely a kibocsátáshoz kapcsolódóan kötelezettségekkel és felelősséggel is rendelkezik, hanem a felhasználók közössége. A Bitcoin és a hozzá hasonlóan működő többi Fizetésre Használható Virtuális Eszközök esetében nem léteznek szabályozott keretek között működő kibocsátó és közvetítő intézmények, ennek megfelelően azok kívül esnek az MNB felügyeleti hatáskörén. Amennyiben a Bitcoin nyilvántartása vagy a tranzakciók lebonyolítása során bármilyen probléma lépne fel, nincsen olyan hatóság, akihez a fogyasztók fordulni tudnak, és amely fel tudna lépni a felhasználók érdekében.

² <http://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer/felugyeleti-hirek/archiv-hirek/saitokozlemeney-az-mnb-kockazatosnak-tartja-a-fizetesre-hasznalható-virtualis-eszközöket-peldaul-a-bitcoint>

³ <http://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/sajtoszoba/figyelemfelhivas-rendkivul-kockazatos-a-fogyasztoknak-a-bitcoin>

Azon tény, miszerint a Fizetésre Használható Virtuális Eszközök nem tartoznak az MNB felügyeleti hatáskörébe, nem zárják ki az azzal való kereskedelem adójogi vonzatait. E kérdés tekintetében azonban a Nemzeti Adó- és Vámhatóság az illetékes, így javaslom az említett szerv megkeresését.

Az online felületen történő kereskedelemmel kapcsolatban felhívom figyelmét az alábbiakra. A Fizetésre Használható Virtuális Eszközök megvásárlására vagy egy másik ilyen eszközzel rendelkező felhasználótól, vagy egy erre szakosodott tőzsdén keresztül van lehetőség. Tekintve azonban, hogy ezekre a tőzsdékre általában semmilyen szabályozás nem vonatkozik, a felhasználók számára semmi nem garantálja, hogy befizetett törvényes fizetőeszközükért cserében valóban meg is fogják kapni a megfelelő mennyiségű Fizetésre Használható Virtuális Eszközt. A fizetésre használható, virtuális pénztárcák bármilyen eszközön tárolhatók, így – hasonlóan más digitálisan tárolt adatokhoz – a hozzá tartozó kódok esetleges feltörésével a fizetésre használható virtuális eszköz hozzáférhetővé, így ellophatóvá válik, azonban a pénzforgalmi szolgáltatók által üzemeltetett rendszerekkel szemben ilyen esetben semmilyen szabályozás sem védi az ügyfeleket.

Végezetül szeretném tájékoztatni, hogy az MNB folyamatosan nyomon követi a piaci folyamatokat, az Európai Unióban formálódó gyakorlatot, az uniós szintű szabályozás alakulását, és ez alapján alakítja ki saját álláspontját. Ez a folyamat azonban – többek között – jelen állásfoglalás kiadását is késleltette. A jelen állásfoglalás tárgyát képező, Bitcoinnal kapcsolatos tárgykörben egyébként a mai napig nem született olyan uniós szintű rendelkezés, amely átfogóan szabályozza ezt a területet. Viszont a jövőre nézve tájékoztatom, hogy az Európai Parlament és a Tanács a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2015. május 20-i (EU) 2015/849 irányelvének **(4. ALMD)** tervezett módosítása következtében a Bitcoin előreláthatólag a 4. AMLD hatálya alá kerül. Az Európai Parlament az említett 4. ALMD módosítására vonatkozó javaslatot a 2017. február 28. napján megtartott ülésén tárgyalta, melynek napirendje a módosítási javaslatokkal együtt a következő linken érhető el:

[http://www.emeeeting.europarl.europa.eu/committees/agenda/201702/LIBE/CJ12\(2017\)0228_1/sitt-4451693](http://www.emeeeting.europarl.europa.eu/committees/agenda/201702/LIBE/CJ12(2017)0228_1/sitt-4451693)

***

Felhívom a figyelmet arra, hogy az MNB a véleményét kizárólag a Kérelmező által rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki. Az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Kérelmező által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma.

2017. május